

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

«Затверджено»

Голова прикладної комісії
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

_____ проф. І. Я. Коцан
« 13 » Березень 2019 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ НА ОСНОВІ СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»,
«МАГІСТР», ОКР «СПЕЦІАЛІСТ»
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 206 «САДОВО-ПАРКОВЕ ГОСПОДАРСТВО»
(освітньо-професійна програма – «Садово-паркове господарство»)**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

При підготовці до фахового вступного випробування з садово-паркового господарства вступник повинен приділити увагу основним дисциплінам, які формують базові фахові знання зі спеціальності: декоративній дендрології, озелененню населених місць, квітникарству, луковництву і газонам, ландшафтній архітектурі, деревним розсадникам та насінництву, економіці садово-паркового господарства та охороні праці. Абітурієнту необхідно: добре орієнтуватись у видовому складі деревних рослин, які найчастіше використовуються в озелененні населених пунктів України; знати якості цих видів та їх відношення до дії факторів зовнішнього середовища; знати екологічні, соціально-економічні та архітектурно-планувальні аспекти озеленення населених місць; орієнтуватись в основних методах формування гармонійного середовища життєдіяльності людини засобами ландшафтної архітектури; знати методи і прийоми проектування об'єктів озеленення, основні етапи передпроектних досліджень та авторського нагляду за здійсненням проекту; знати деревно-чагарниковий, газонний та квітковий асортимент декоративних рослин відповідно до природно-кліматичного зонування; знати природні пояси і зони України; знати відношення деревних порід до світла, тепла, континентальності клімату, вологи, багатства ґрунту, до наявності в ґрунті сполук окремих елементів та засолення, а також їх фітонцидність, газо- та вітростійкість; розуміти принципи взаємодії деревних порід у насадженнях; вміти користуватися композиційними прийомами і принципами для проектування об'єктів; підібрати правильний асортимент деревно-чагарникової та трав'янистої рослинності для певної природно-кліматичної зони; організувати будівництво та експлуатацію садово-паркового об'єкту; розробити проектні пропозиції з озеленення та благоустрою території об'єктів різного функціонального призначення; вміти використовувати набуті знання при доборі видів деревних рослин для створення об'єктів садово-паркового господарства.

Тематичний виклад змісту дисципліни «Озеленення населених місць»

Історичні етапи розвитку садово-паркового будівництва

Соціально-екологічні та природні фактори і генезис садово-паркового будівництва. Поняття про регулярний та пейзажний напрямки в ландшафтному мистецтві. Розвиток систем озеленення населених місць. Багатофункціональна роль озеленення. Рекреаційна функція зелених насаджень: зелені зони, лісопарки. Історія озеленення в Україні.

Роль зелених насаджень у формуванні середовища

Сануюча, інженерно-захисна, рекреаційна, естетична та архітектурно-планувальна фітомеліорації. Фітомеліоративна функція зелених насаджень. Сануюча роль зелених насаджень. Газопоглинання та фільтрація забруднювачів атмосферного повітря. Фітонциди рослин. Ефективність фітонцидів у різних видів деревних та трав'янистих рослин. Іонізація атмосферного повітря. Звукопоглинаюча здатність різних видів деревних рослин. Роль зелених насаджень в інженерному благоустрої населених пунктів. Регулююча та захисна роль різних видів деревних рослин. Рекреаційне та естетичне значення зелених насаджень. Архітектурно-планувальне значення зелених насаджень. Роль насаджень у створенні об'ємно-просторового вигляду населеного пункту.

Ландшафтно-планувальна організація населених місць та система озеленення

Типи населених місць, їх класифікація. Особливості системи озеленення – об'єднуючого елементу планування в різних типах населених місць. Класифікація зелених насаджень. Принципи нормування зелених насаджень і методи розрахунку. Поняття про комплексну зелену зону міста як систему міських і замських зелених насаджень. Перспективне планування КЗЗМ. Побудова системи озеленення в історичних і сучасних містах. Міські, районні і мікрорайонні сади і парки. Насадження загального користування. Насадження обмеженого користування. Насадження спеціального призначення.

Теорія ландшафтного мистецтва і основи проектування

Поняття про географічний ландшафт та його компоненти. Рослинність як пластичний компонент ландшафту. Об'ємно-просторова та планувальна структура об'єктів зеленого будівництва. Рельєф. Водойми, їх класифікація. Рослинність і її використання для формування пейзажів. Композиційні засади формування садово-паркових об'єктів. Композиція пейзажних картин. Архітектурні споруди і обладнання, малі архітектурні форми, їх класифікація і роль у розкритті художнього образу садово-паркового об'єкту. Основи проектування об'єктів садово-паркового будівництва. Вихідні матеріали і дані для проектування. Проектування.

Будівництво та експлуатація садово-паркових об'єктів

Принципи організації робіт на об'єктах. Проект організації робіт на об'єкті. Календарний графік виконання робіт. Технологічні карти експлуатації та догляду за насадженнями. Інвентаризаційні роботи. Підготовчі роботи на об'єктах озеленення. Вертикальне планування території об'єкта. Інженерна підготовка. Інженерно-будівельні роботи. Планувальні роботи, зняття і насипка ґрунту. Будівництво і експлуатація доріжок і майданчиків, їх класифікація за типами покриттів. Типи будівельних матеріалів. Малі архітектурні форми, садово-паркові об'ємні споруди і обладнання, їх характеристика і класифікація.

Агротехніка озеленення

Агротехнічна підготовка. Заходи, направлені на збереження існуючих насаджень і цінного рослинного покриву. Підготовка ґрунту. Внесення органічних та мінеральних добрив. Агротехнічні роботи. Посадка дерев і чагарників. Якість посадкового матеріалу. Строки проведення посадкових робіт, Підготовка посадкового матеріалу: викопка, транспортування, прикопка. Організація посадкових робіт: розбивка посадкових місць, викопка ям під дерева та котлованів під групові посадки чагарників, траншей під живу огорожу. Підготовка родючої землі. Посадкові роботи, технологія посадки і закріплення деревних рослин. Післяпосадковий догляд.

Діагностика стану зелених насаджень, догляд за ними та захист

Діагностика стану зелених насаджень. Догляд за ґрунтом і кореневими системами дерев. Догляд за посадками. Формування дерев і кущів. Формувальна обрізка. Санітарна обрізка. Омолоджувальна обрізка. Обробка дупел і механічних пошкоджень. Спільне використання отрутохімікатів і мінодобрив для позакореневого підживлення дерев і захисту від шкідників. Догляд за живоплотами. Догляд за в'юнкими рослинами. Захист зелених насаджень від шкідників та хвороб.

Реконструкція, реставрація та консервація зелених насаджень.

Капітальний і поточний ремонт садово-паркових об'єктів. Ремонт газонів, квітників та доріжок. Реконструкція насаджень: повна та часткова. Реставрація насаджень. Методи реставрації. Консервативна реставрація: консервація та адаптація. Радикальні методи реставрації: повна і часткова реставрація та реконструкція. Ретрореконструкція.

Список рекомендованих джерел

1. Архитектурная композиция садов и парков / Под общ.ред. А.П.Вергунова. – М.: Стройиздат, 1980.
2. Атаманюк Ю.А. и др. Реконструкция городских зеленых насаждений. К.: Будівельник, 1987. – 239 с.
3. Боговая И.О., Фурсова Л.М. Ландшафтное искусство. – М.: ВО Агропромиздат, 1988.
4. Боговая И.О., Теодоронский В.С. Озеленение населенных мест. – М.: Агропромиздат, 1990.
5. Вергунов А.П., Денисов М.Г., Ожегов С.С. Ландшафтное проектирование. – М.: Высшая школа, 1991. – 240 с.
6. Горохов В.А. Городское зеленое строительство. – М.: Стройиздат, 1990.
7. Гостев В.Ф., Юскевич П.Н. Проектирование садов и парков. – М.: Стройиздат, 1991. – 332 с.
8. Залеская Л.С., Микулина Е.М. Ландшафтная архитектура. – М.: Стройиздат, 1979.
9. Ерохина В.И. и др. Озеленение населенных мест. Справочник. – М.: Стройиздат, 1987.

10. Ландшафтная архитектура. Краткий справочник архитектора. – К.: Будівельник, 1990. – С. 281–327.
11. Косаревский Н.А. Искусство паркового пейзажа. – М.: Стройиздат, 1977.
12. Кучерявый В.А. Природная среда города. Львов, 1984.
13. Кучерявий В.П. Урбоекологія.- Львів: Світ, 1999 – 360 с.
14. Николаевская З.А. Садово-парковий ландшафт. – М.: Стройиздат. 1989. – 341 с.
15. Рубцов Л.И., Лаптев А.А. Справочник по зеленому строительству. – К.: Будівельник, 1971.
16. Справочник по зеленому строительству. – К.: Будівельник, 1968.
17. Тюльпанов П.М. Лесопарковое хозяйство. – Л.: Стройиздат, 1978.

Тематичний виклад змісту дисципліни «Декоративна дендрологія»

Екологічні фактори і екологія рослин.

Взаємозв'язок і взаємообумовленість існування рослинного світу і зовнішнього середовища. Поняття про екологічні фактори. Поділ абіотичних екологічних факторів на кліматичні, едафічні (грунтові), орографічні (рельєф) і біотичних на антропогенні (людина) і біотичні (рослини, тварини, мікроорганізми).

Поняття про умови місця зростання як сукупність всіх екологічних факторів, що взаємодіють між собою і впливають на рослини, їх групи. Поняття про умови існування, екологічну реакцію і екологічні особливості рослин, видів. Поняття про екологічну нішу, екологічну пластичність, координальні точки екологічних факторів і зону оптимуму.

Кліматичні екологічні фактори впливу на рослини.

Тепло як енергетичний екологічний фактор, його джерела, амплітуда температури, при якій протікають різні життєві процеси у рослин. Теплові пояси. Зміна кількості тепла від полюсів до екватора. Зміна кількості тепла по мірі збільшення висоти над рівнем моря. Режим тепла на протязі року, доби. Класифікація рослин по відношенню до тепла: цілком холодостійкі, відносно теплолюбиві, теплолюбиві і дуже теплолюбиві.

Вода як складова частина живих клітин, матеріал при фотосинтезі, розчинник мінеральних речовин, регулятор температури тіла рослин, транспортер поживних речовин до органів рослин і підтримувач (за рахунок тургору) частин тіла рослин у певному положенні. Джерела води для рослин: природні джерела – ґрунтова вода, атмосферна вода (дощ, сніг, роса, туман, паморозь) і штучні – дощування, зрошення, обводнення. Поділ рослин за відношенням до вологості на гідрофіти, гігрофіти, мезофіти, ксерофіти. Ознаки рослин, віднесених до цих груп.

Світло, як енергетичний екологічний фактор, його джерела. Роль світла у фотосинтезі і асиміляції вуглеводів. Розподіл сили і режиму світла у залежності від широти місцевості і висоти над рівнем моря на протязі року, сезону, доби. Пристосування рослин до існування при різних кількостях і при різних якостях світла. Поділ рослин на групи по відношенню до світла: світлолюбні, тіневитривалі, дуже тіневитривалі. Ознаки рослин віднесених до цих груп.

Повітря як необхідний фактор для життя рослин. Склад повітря. Розподіл вуглекислого газу і кисню по земній поверхні у залежності від висоти над рівнем моря, сезону року, на протязі доби. Кругообіг вуглекислого газу і кисню у атмосфері. Реакція рослин на кількість кисню, вуглекислого газу і шкідливих домішок у повітрі. Поділ рослин на групи по чутливості до шкідливих домішок у повітрі.

Вітер – екологічний фактор, який впливає на транспірацію, розподіл вуглекислоти і кисню у повітрі, перенесення пилку, насіння і плодів у анемохорних рослин. Механічна дія вітру на рослини: обламування гілок, листя генеративних органів; деформація крони, деревини, стовбурів, видування кореневої системи, вітровали, буреломи. Поділ рослин на групи по стійкості до негативної дії вітру.

Едафічні умови як екологічний фактор.

Едафічні або ґрунтові фактори: ґрунт, материнська порода. Ґрунт як поверхневий шар земної кори змінений дією інших екологічних факторів. Його мінеральна і органічна частина;

механічний і хімічний склад; водний і повітряний режим, тепловий режим, реакція ґрунту, їх значення у житті рослин.

Едафічні групи рослин: оліготрофи, мегатрофи та ін. Ознаки різних едафічних груп.

Рельєф як екологічний фактор.

Рельєф місцевості як сукупність нерівностей земної поверхні. Його складові частини: висота над рівнем моря, крутизна схилів відносно сторін світу.

Рельєф як прямо діючий екологічний фактор. Зміни екологічних факторів у залежності від рельєфу і їх вплив на рослини і рослинні угруповання.

Вертикальна поясність рослинності.

Біотичні фактори, що мають екологічне значення.

Рослини, тварини і мікроорганізми як біотичні угруповання. Взаємозв'язок між рослинами і біотичними факторами. Основні напрямки взаємовідносин між рослинами і тваринами, рослинами і рослинами, рослинами і мікроорганізмами.

Вплив людини на рослини і рослинність.

Людина як прямо і непрямо діючий на рослини екологічний фактор. Вплив людини на життя, форму різноманітність рослин і формування рослинних угруповань.

Незалежна і свідомо дія людини на рослини. Напрямки впливу людини на рослини: зміна середовища для життя рослин, інтродукція (перенесення) рослин; розселення рослин (випадкове і свідоме); боротьба з бур'янами, зміна спадковості; знищення рослинних угруповань (лісу, розчистка, осушення боліт, зрошення сухих територій). Охорона рослин.

Вид рослин і внутрішньовидові систематичні одиниці.

Вид як основна класифікаційна одиниця у біології. Визначення виду різними вченими: К.Лінней, К.А.Тімірязєв, ВЛ.Комаров та ін. Види реліктові і сучасні.

Внутрішньовидова різноманітність рослин. Класифікація систематичних одиниць у межах виду. Ареальні (підвид, популяція, екотип, клон) та безареальні внутрішньовидові форми (лузус, аберація, гібридні форми), їх визначення, суть і господарське значення.

Ареали рослин.

Поняття про ареали. Історія і побудова ареалів: границі розповсюдження особин виду, центр виникнення і центр рясності виду та ін.

Класифікація ареалів: по походженню – природні, культурні; по древності – реліктові, сучасні; по формі – суцільні (стрічкові), розірвані; по розвитку – регресуючі і прогресуючі.

Поділ рослин у залежності від величини ареалів: космополіти, з широким ареалом, з вузьким ареалом (ендеми).

Життєві форми та життєвий цикл деревних рослин.

Поняття про життєву форму. Відділи життєвих форм дерев'янистих рослин за І.С.Серебряковим – деревні (дерева, кущі, кущики, деревовидні і кущові ліани, рослини-подушки) і напівдеревні (напівкущі, напівкущики, напівкущикові і напівкущові ліани). Історія життя всіх форм, їх пристосувальний характер.

Визначення і внутрішній поділ життєвих форм: дерево, кущ, кущик, напівкущик, ліана, деревні рослини-подушки.

Життєвий цикл деревних рослин (онтогенез): ембріональний етап, ювінільний, віргінільний, генеративний, старіння. Суть і послідовність етапів життєвого циклу деревних рослин. Етапи річного циклу розвитку деревних рослин. Дендрологія – розділ біології, що вивчає річний цикл розвитку деревних рослин у залежності від зміни кліматичних факторів.

Фенологічні фази, фенодати, міжфазний період, біологічні часи. Діагностика фенофаз. Поняття про феноритмотип і фенологічні фази рослин.

Ціль і організація фенологічних спостережень. Обробка і аналіз даних феноспостережень.

Філогенетична система деревних рослин.

Систематика рослин, її історія і методи. Філогенетична система голонасінних і покритонасінних деревних рослин, характерні особливості голонасінних і покритонасінних. Філогенез рослинного світу.

Дендрофлора України, її особливості.

Загальні відомості про дендрофлору України, історія, кількість видів, життєві форми, розміщення по регіонах, участь у формуванні лісів. Зв'язок дендрофлори України з дендрофлорами інших країн світу. Релікти і ендеми дендрофлори України.

Інтродукція деревних видів в Україну.

Поняття про інтродукцію, адаптацію, акліматизацію і натуралізацію рослин. Методи інтродукції деревних рослин в Україну. Культурна дендрофлора України. Деревні інтродуценти перспективні для лісового господарства, лісової меліорації, зеленого будівництва. Схема впровадження перспективних інтродуцентів у виробничі насадження.

Основи вчення про рослинний покрив.

Основні поняття лісової геоботаніки та фітоценології. Поняття про геоботаніку і фітоценологію. Рослинність як предмет вивчення геоботаніки, фітоценології, екології. Крупні систематичні одиниці в лісовій геоботаніці.

Природні зони рослинності.

Поняття про природну зону. Вчення В.В. Докучаєва про природні зони. Поняття про рослинність ідеального континенту. Природні зони північної півкулі Землі. Природні зони України: Полісся, Лісостеп, Степ. Гірські лісові райони, їх розміщення, природно-кліматичні умови.

Фітоценологія.

Фітоценологія як теоретична основа лісової типології. Закономірності складу, будови, розвитку і взаємодії рослинних угруповань з середовищем.

Фітоценоз, його визначення. Характерні особливості фітоценозу: конкуренція між видами і особинами; пригніченість більшості угруповання; створення сприятливих умов для одних рослин за рахунок інших; створення сприятливих умов одними рослинами для інших; створення особливої структури угруповання (ярусність); створення особливого середовища (грунт, мезо- і мікроклімат), мінливість угруповань в часі (сукцесії).

Фітоценози відкриті, закриті невикористані, закриті використані.

Рослинні асоціації лісу як лісові біоценози.

Поняття про лісовий біогеоценоз. Наука про біогеоценози створена академіком В.М.Сукачовим. Біогеоценоз і екосистема.

Компоненти біогеоценозу: екотип (клімат + едафотоп), фітоценоз, зооценоз і мікроценоз.

Рослинна асоціація як сукупність фітоценозів однорідних по взаємовідношенням між видами рослин, структурі, видовому складові рослин і місцю зростання. Едифікатори асоціації.

Тип лісу і тип лісового фітоценозу.

Крупні систематичні одиниці в лісовій геоботаніці.

Асоціації – основна систематична одиниця в геоботаніці. Асоціації, формація, група формацій і тип рослинності. Поняття про тип рослинності.

Асортимент деревних рослин для відтворення лісів та садово-паркового будівництва в Лісостепу, Поліссі, Степу України.

Типи рослинності на території України.

Загальні відомості про декоративні якості деревних рослин.

Зміни декоративних якостей деревних рослин протягом року та їх використання в садово-парковому будівництві. Життєві форми та розміри рослин як елементи декоративності. Декоративне значення форми стовбура, крони, текстури кори, інтенсивності росту рослин, їх довговічність. Будова, розміри та орнамент листків як елементи декоративності рослин. Прості, складні, черешкові, сидячі листки, системи жилкування, форма листової пластинки та їх країв, міжвузля, прилистки, фактура, листові мозаїки, забарвлення листа як декоративні якості рослин.

Декоративні якості квіток. Будова, форма, розміри, колір, запах квіток і суцвіття як елементи декоративності рослин. Строки та тривалість цвітіння декоративних рослин. Декоративні якості плодів. Розміри, форма, колір шишок і плодів як декоративні якості рослин. Зміна декоративності плодів у процесі дозрівання. Декоративні форми плодових рослин.

Значення тривалості та строків вегетації, цвітіння, досягання плодів рослин. Вічнозелені та листопадні рослини. Сади “безперервного” цвітіння.

Особливості мікроклімату та ґрунтових умов у населених пунктах.

Температура, склад повітря, світло. Температурний, повітряний, водний, сольовий режими ґрунту. Роль деревних рослин у покращенні мікроклімату в населених пунктах.

Список рекомендованих джерел

1. Бродович Т.М., Бродович М.М. Деревья и кустарники Запада УССР. Атлас. – Львов: Вища школа, изд-во при Львовском университете, 1979. – 251 с.
2. Булыгин Н.Е. Дендрология: Учебное пособие для вузов. – М.: Агропромиздат, 1985. – 280 с.
3. Булыгин Н.Е. Биологические основы дендрофенологии. – Л.: Колос, 1982. – 80 с.
4. Гроздов Б.В. Дендрология. – М.-Л.: Гослесбумиздат, 1952. – 436 с.
5. Деревья / Пер. с итал. Н.М. Сухановой. – М.: ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2004. – 319 с.
6. Деревья вокруг нас / Яромир Покорны. – Прага: Артия, 1980. – 192 с.
7. Деревья и кустарники культивируемые в Украинской ССР. Голосеменные. (Под ред. Кохно Н.А.) – К.: Наукова думка. – 1985. – 199 с.
8. Деревья и кустарники культивируемые в Украинской ССР. Покрытосеменные. (Под ред. Кохно Н.А.) – К.: Наукова думка. – 1986. – 718 с.
9. Колесников А.И. Декоративная дендрология. – М.: Лесн. пром-сть, 1974. – 704 с.
10. Лапин П.И. Калущкий К.К. Интродукция лесных пород // М.: Лесн. Пром-сть, 1979. – 224 с.
11. Некрасов В.И. Актуальные вопросы развития теории интродукции растений. – М.: Просвещение, 1980. – 102 с.
12. Нечитайло В.А., Кучерява Л.Ф. Ботаніка. Вищі рослини. – К.: Фітосоціоцентр, 2000. – 432 с.
13. Пятницкий С.С. Курс дендрологии. – Харьков: Изд-во Харьковского госуниверситета, 1960. – 422 с.
14. Серебряков И.Г. Экологическая морфология растений. – М.: Просвещение, 1972. – 378 с.
15. Шиманюк А.П. Дендрология. – М.: Лесная промышленность, 1967. – 334 с.
16. Щепотьев Ф.Л. Дендрология. – М.-Л.: Гослесбумиздат, 1949. – 348 с.

Тематичний виклад змісту дисципліни «Луківництво і газони»

Основи газоноведення

Газон – основний фон декоративного оформлення ділянок. Значення газонів: ландшафтоутворюючий елемент; санітарно-гігієнічний та екологічний фактор. Історія виникнення газонів. Класифікації газонів: декоративні, спортивні та газони спеціального призначення. Морфологія та експлуатаційні характеристики газонної дернини.

Еколого-біоморфологічна характеристика лучних рослин

Еколого-біоморфологічні групи газонних трав: біологічні групи за висотою; за характером розвитку; типи кущіння. Вимоги до екологічних факторів. Районування газонних трав. Динаміка культур фітоценозів. Одновидові газони та травосуміші.

Характеристика основних рослин декоративних лук

Родина злаки (Poaceae): морфологічні особливості, умови вирощування. Родина осокові (Cyperaceae Juss): морфологічні особливості, умови вирощування. Родина бобові (Fabaceae Lindl): морфологічні особливості, умови вирощування. Різнотрав'я (айстрові, губоцвіті, подорожникові, гвоздичні, гречкові, розові, зонтичні, лободові): морфологічні особливості, умови вирощування.

Влаштування газонів

Підготування ділянки: архітектурно-планувальна організація і вертикальне планування території, будівництво дренажів, мереж каналізації і водопроводу, створення майданчиків.

Удобрення ґрунту під газони, вміст гумусу і основних елементів живлення. Складання травосумішок і визначення норм посіву. Методи посіву: посів насіння, гідропосів, розкладка дернини, вегетативний спосіб, рулонні килими і пластинки.

Утримання газонів

Вимоги до газоноутворюючих трав: експлуатаційні та біолого-екологічні. Основні правила догляду за газоном (скошування, полив, підрівнювання країв газону, весняне підживлення, землювання, зимове утримання, аерація дернини, поточний та капітальний ремонт дернини, полив, прополювання, прибирання, підмітання, коткування, мульчування, вапнування, використання гербицидів, стимуляторів росту трави).

Проблеми, що виникають при догляді за газоном

Шкідники: найбільш поширені види шкідників, ознаки ушкодження, заходи профілактики і боротьби. Хвороби: найбільш поширені види хвороб, ознаки ушкодження, заходи профілактики і боротьби. Лишайники: ознаки ушкодження, заходи профілактики і боротьби. Мох та водорості: найбільш поширені види, ознаки ушкодження, заходи профілактики і боротьби. Бур'яни. Проблеми молодого газону. Проблеми стрижки.

Календар догляду за газонами

Комплекс робіт, особливості догляду за газоном кожного місяця, протягом року: січень, лютий («снігозатримання», руйнування крижаної кірки на снігу); березень (проведення дренажних робіт); квітень (підживлення рослин комплексними добривами, підсів); травень (стрижка), червень (підрівнювання країв, мульчування); липень (полив, аерація); серпень (полив, стрижка, боротьба з бур'янами); вересень («ремонт» газону); жовтень (підготовка до зими); листопад (остання стрижка); грудень (підготовка інструментів).

Луки

Поверхнєве поліпшення природних лук: культуртехнічні роботи на сіножатях і пасовищах. Омолодження лук. Поліпшення і регулювання водного і повітряного режимів. Боротьба з бур'янами. Докорінне поліпшення природних сіножатей і пасовищ. Меліоративні заходи. Первинний обробіток ґрунту. Внесення добрив. Лучні сівозміни. Травосумішки.

Список рекомендованих джерел

1. Андреев Н. Г. Луговоеведение. М.: Агропромиздат, 1985. 225 с.
2. Андреев Н. Г. Луговоеведение. М.: Колос, 1981. 374 с.
3. Боговін А. В. Створення культурних пасовищ. К.: Урожай, 1974. 71 с.
4. Вильямс В.Р. Луговоеведение и кормовая площадь. М.: Сельхозгиз, 1948. 283 с.
5. Головач А. Газоны, их устройство и содержание. М-Л.: Узд-во АН СССР, 1955. С. 21-84.
6. Дмитриев А.М. Луговоеведение с основами луговоеведения. М.: Сельхозгиз, 1948. 405 с.
7. Кияк Г. С. Луговоеведение. К.: Выща шк., 1986. 352 с.
9. Князева Т. П., Князева Д. В. Газоны. М.: Вече, 2004. 176 с.
9. Лаптев А. А. Газоны. К.: Наук. думка, 1983. 176 с.
10. Минина И. П. Луговое травосмеси. М.: Колос, 1972. 287 с.
11. Работнов Т. А. Луговоеведение. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1983. 320 с.
12. Сигалов Б. Я. Долголетние газоны. М.: Наука, 1971. 307 с.
13. Смелов С. П. Биологические основы луговоеведения. М.: Колос, 1977. 377 с.
14. Хессайон Д. Г. Все о газоне: [перевод с англ. О.И. Романова]. М.: Кладезь-Букс, 1999. 128 с.

Тематичний виклад змісту дисципліни «Квітникарство»

Квітникарство як галузь рослинництва, його завдання та перспективи розвитку.

Роль та значення квітникарства для садово-паркового господарства. Квітникарство, як невід'ємна складова частина садово-паркових об'єктів.

Організація території квіткового господарства. Вибір ділянки для тепличних споруд. Будова парників та розсадників. Набивання парників. Організація сховищ для цибулевих, горщечкових та зрізаних квітів.

Морфологічна та анатомічна будова квітів.

Будова листка. Корінь і кореневі системи. Квітка. Плід. Розмноження насінням.

Вегетативне розмноження квіткових і декоративно-листяних рослин.

Природне і штучне розмноження квіткових рослин. Види вегетативного розмноження. Типи живців. Типи щеплення.

Квітникарство закритого ґрунту.

Декоративні рослини захищеного ґрунту. Розмаїтість оранжерейних рослин. Сезонноквітучі рослини. Вічнозелені горщечкові рослини. Збереження і догляд за зрізаними квітами.

Кімнатні рослини та догляд за ними.

Догляд за кімнатними рослинами. Агротехнічні прийоми. Боротьба зі шкідниками. Стимулятори росту у кімнатному квіткарстві. Створення композицій з кімнатних рослин.

Основні групи рослин, що використовуються для кімнатного озеленення.

Декоративно-листяні кімнатні рослини. Декоративно-квітучі кімнатні рослини. Ліани. Сукуленти.

Елементи садово-паркового дизайну.

Принципи підбору рослин для різних видів озеленення. Планування та підготовка ділянки до посадок. Планування ділянки у відповідності з природними умовами. Вимоги до ґрунту та його покращення.

Основні типи посадок.

Живопліт. Газони. Квітники. Водойми. Кам'янистий садок. Декоративні стінки.

Основні групи рослин, що використовуються для створення квітників.

Види квітників, їх характеристика. Облаштування квітників. Облаштування і вміст газонів.

Список рекомендованих джерел

1. Сорокіна С. В. Товарознавство квітів / С. В. Сорокіна. – Харків: ХДУХТ, 2016. – 400 с.
2. Баканова В. В. Цветочно-декоративные многолетники открытого грунта / В. В. Баканова. – К.: Наукова думка, 1984. – 149 с.
3. Золотницький Л.Р. Квіти в легендах і переказах / Л. Р.Золотницький . – К.: Урожай, 1992. – 196 с.
4. Капранова Н. М. Комнатные растения в интерьере / Н. М. Капранова. – М.: Изд-во Моск. Унив., 1989. – 187 с.
5. Кирильчик П. А. Декоративные растения и композиции / П. А. Кирильчик. – Минск: Полымя, 1981. – 112 с.
6. Ковалевська М. Д. Дворічні квіти / М. Д. Ковалевська.– К., 1972. – 76 с.
7. Корниенко Т. С. Искусство цветов: Иллюстр. метод. пособие по техн. аранжировке цветов / Т. С. Корниенко .– К.: МСВП «Комп. системы», 1992. –175 с.
8. Кохно Н. А. Деревья и кустарники дек. городских насаждений / Н. А. Кохно. – К. : Наукова думка, 1991. – 234 с.
9. Номеров Б. А. Садовые розы / Б. А. Номеров. – М., 1973. – 94 с.
10. Приходько С. Н. Цветы в квартире / С. Н. Приходько – К.: Урожай, 1989. – 102 с.
11. Рубцов Л. И. Виды и сорта сирени, культивируемые в СССР / Л. И. Рубцов – К.: Наукова думка, 1980. – 85 с.
12. Шевченко Т. М. Довідник квітникаря-любителя / Т. М. Шевченко. – К.: Урожай, 1994. – 198 с.
13. Негрбов В. К. Любительское декоративное садоводство / В. К. Негрбов. – Донецк: Донбас, 1974. – 168 с.

Тематичний виклад змісту дисципліни «Декоративні розсадники та насінництво»

Заготівля і переробка насінневої сировини.

Достигання та збір шишок, плодів та насіння. Способи та техніка заготівлі насінневої сировини. Приймання, облік та особливості зберігання насінневої сировини. Одержання насіння із шишок шпилькових порід, сухих та соковитих плодів. Вихід насіння із насінневої сировини.

Зберігання та транспортування насіння деревних рослин.

Значення зберігання насіння. Умови, необхідні для зберігання та підтримування життєздатності насіння. Пакування та транспортування насіння деревних рослин.

Перевірка посівних якостей насіння.

Правила відбору середніх зразків насіння для визначення його посівних якостей. Чистота насіння. Вологість насіння. Маса 1000 насінин. Схожість та енергія проростання насіння. Життєздатність насіння. Доброякісність насіння.

Підготовка насіння деревних рослин до висіву.

Обґрунтування прийомів стимулювання проростання насіння. Способи підготовки насіння до проростання. Особливості передпосівної підготовки насіння.

Загальні відомості та основи організації постійного деревного розсадника.

Поняття про садивний матеріал, його види та особливості. Види розсадників їх класифікація та структура. Основи організації постійного деревного розсадника: розробка проектного завдання, вибір місця, розрахунок виробничих і допоміжних площ, організація території та оснащення. Організаційно-господарський план розсадника.

Сівозміни в постійних деревних розсадниках.

Роль та значення сівозмін. Теоретичні основи застосування сівозмін в розсадниках. Сівозміни в розсадниках різних ґрунтово-кліматичних зон.

Обробіток ґрунту в розсадниках.

Теоретичні основи, завдання та агротехнічні вимоги до обробітку ґрунту в розсадниках. Первинне освоєння площ, відведених під розсадник. Системи основного обробітку ґрунту в полях прийнятих сівозмін та вимоги їх застосування. Класифікація гербіцидів, норми, терміни та особливості їх внесення.

Застосування добрив в розсадниках.

Агрохімічні основи застосування добрив. Види добрив, їх класифікація та характеристика. Потреба деревних рослин в елементах мінерального живлення та її визначення. Розрахунок доз і норм добрив, терміни та система їх внесення.

Вирощування сіянців.

Агротехніка вирощування сіянців, загальні положення технології виробництва. Передпосівний обробіток ґрунту. Підготовка насіння до посіву. Способи, види та схеми посіву. Норми висіву і глибина загортання насіння. Догляди за посівами до і після появи сходів. Особливості вирощування сіянців основних декоративних порід.

Виробництво садивного матеріалу вегетативного походження.

Теоретичні основи вегетативного розмноження деревних рослин. Методи вегетативного розмноження. Розмноження невідділеними від рослин частинами. Розмноження відділеними від рослин частинами. Розмноження щепленням.

Виробництво саджанців дерев і чагарників.

Види великомірного садивного матеріалу та його класифікація. Загальні положення агротехніки вирощування саджанців. Види декоративних шкілок. Передсадивний обробіток ґрунту. Строки та техніка закладання шкілок. Техніка формування надземної частини та кореневої системи саджанців. Особливості вирощування саджанців для лісокультурних цілей та створення лісопарків. Особливості вирощування саджанців декоративних дерев і чагарників. Вирощування саджанців шпилькових порід. Вирощування сортових саджанців плодкових порід.

Інвентаризація, викопування і зберігання садивного матеріалу.

Технічне приймання виконаних робіт, інвентаризація, викопування, вибирання і сортування садивного матеріалу. Показники якості та стандартизація садивного матеріалу.

Технологія коротко- і довготермінового зберігання, пакування та транспортування садивного матеріалу.

Список рекомендованих джерел

1. Гордієнко М. І. Лісові культури : підручник / Гордієнко М. І., Корецький Г. С., Маурер В. М. – К. : Сільгоспосвіта, 1995. – 328 с.
2. Гордієнко М. І. Лісові культури : підручник / М. І. Гордієнко, А. В. Фесюк, В. М. Маурер, Н. М. Гордієнко. – К. : Віпол, 1995. – 306 с.
3. Гордієнко М. І. Лісові культури : підручник / М. І. Гордієнко, М. М. Гузь, Ю. М. Дебринюк, В. М. Маурер ; за ред. д.с.-г.н. М. М. Гузя. – Львів : Камула, 2005. – 608 с.
4. Бочаров В. С. Выращивание посадочного материала в механизированных питомниках / В. С. Бочаров, Ф. М. Никулин. – М. : Лесн. пром-сть, 1979. – 96 с.
5. Гордієнко М. І. Лісівничі властивості деревних рослин : монографія / М. І. Гордієнко, Н. М. Гордієнко. – К. : Вістка, 2005. – 816 с.
6. Декоративні розсадники : методичні рекомендації з курсового проектування / В. М. Маурер, Ф. М. Бровко, О. В. Кичилюк, А. П. Пінчук, І. В. Іванюк, О. Ю. Кайдик, І. М. Бобошко-Бардин, В. П. Войтюк, В. В. Андреева. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 68 с.
7. Закон України «Про насіння і садивний матеріал» № 411-IV від 26.12.2002 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/411-15>
8. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» № 3116-XII від 21.04.1993 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>
9. Кальной П. Г. Лесной питомник / Кальной П. Г. – К. : Изд-во УСХА, 1977. – 123 с.
10. Логгінов Б. Й. Лісове насіння та деревні розсадники / Логгінов Б. Й., Кальной П. Г., Васильченко П. А. – К. : В-во УАСГН, 1980. – 210 с.
11. Маурер В. М. Декоративне розсадництво : навч. посібн. / Маурер В. М. – Вінниця : Нова книга, 2007. – 264 с.
12. Насінництво : методичні рекомендації до лабораторних робіт / О. В. Кичилюк, А. І. Гетьманчук, Т. П. Бортнік, В. П. Войтюк, В. В. Андреева. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 52 с.
13. Офіційний сайт ДО «Український лісовий селекційний центр». URL : <http://ucfb.info/golovna.html>

Тематичний виклад змісту дисципліни «Ландшафтна архітектура»

Історичний огляд становлення ландшафтного мистецтва.

Термін «ландшафтна архітектура» та складові частини дисципліни. Організація просторового середовища для життя людського суспільства. Соціальне значення ландшафтно-архітектури. Естетична організація середовища. Основоположники ландшафтно-архітектури. Особливості формування Єгипетських садів. Сади Асирії та Вавилону. Зіккурати. Мисливські парки. Персія. Будівництво великих парків «Парадизів».

Розвиток ландшафтного мистецтва у Стародавній Греції та Римі.

Періоди історії культури античної Греції. Характерні риси архітектури у Стародавньому Римі. Сади римських вілл. Топіарне мистецтво, історія його виникнення та розвитку. Арбоархітектура.

Ландшафтне мистецтво Китаю та Японії, їх основні характерні особливості.

Особливості садів та парків Китаю. Зв'язок ландшафтно-архітектури з плануванням міста Пекін. Парк Іхеюань. Парк Бейхай. Сади Японії, їх типи та основні риси. Сад Ріадзі в Кіото. Вплив китайських та японських садів на садово-паркове мистецтво Європи в минулому та сьогодні. Ікебана, принцип створення. Бонсай, створення і використання.

Композиційні принципи влаштування ландшафтів епохи Середньовіччя.

Середньовічна культура (IV–XIV ст.) – три основні стилеві періоди. Монастирські сади. Лабіринт і принцип його зображення. Сади замків та їх зв'язок з навколишнім середовищем.

Ландшафтна архітектура епохи Відродження.

Об'єкти ландшафтної архітектури епохи Відродження в Італії. Міські та замські вілли. Сад Медичі в Римі. Сади вілл Капраролла, д'Ланте, д'Есте. Особливості використання компонентів ландшафту: рельєф, вода, рослинність.

Сади та парки Франції.

Садово-паркове мистецтво у Франції XVI-XVII ст. Творчість Андре Ленотра. Ансамблі Воле Віконт, Версаль. Формування центру парку. Значення робіт А. Ленотра для ландшафтної архітектури і містобудування.

Особливості пейзажних парків в країнах Західної Європи.

Творчість архітекторів Рептона, Кента, Брауна. Природне включення композицій у ландшафт. Далекі перспективи, пейзажні картини, видові точки.

Парки України та Росії.

Тростянець, Софіївка, Олександрія, Алушка, Оранієнбаум, Павлівськ, Гатчина. Сучасне паркове будівництво на Україні: парки культури та відпочинку, меморіальні парки, лісопарки. Створення систем зелених зон міст.

Сучасні напрями ландшафтної архітектури.

Тенденції сучасного розвитку ландшафтної архітектури. Роботи сучасних ландшафтних архітекторів. Піт Удольф та його злакові сади як нове віяння в архітектурі ландшафту. Геопластика ландшафту архітектора Чарльза Дженкса.

Природні фактори.

Роль природних умов у формуванні об'єктів ландшафтної архітектури, рельєф, вода, клімат. Рослинність і тваринний світ. Композиція пейзажних картин. Особливості сприйняття паркових пейзажів. Повітряна та лінійна перспектива. Світло і тінь в ландшафті.

Об'ємно-просторова структура об'єктів ландшафтної архітектури.

Об'ємно-просторова та планувальна структури об'єктів ландшафтної архітектури, їх зв'язок з компонентами природного ландшафту. Типи просторової структури.

Композиція ландшафту.

Архітектурно-планувальна композиція ландшафту об'єктів. Відкриті простори, партери, поляни. Композиційні схеми ландшафтних об'єктів. Засоби і якості композиції.

Категорії композиції.

Організація простору. Співвідношення форм об'ємної композиції. Пропорції. Передній та задній плани. Кольорові закономірності. Фази в зміні колориту парку протягом року.

Засоби і якості композиції.

Ступені співвідношення форм об'ємної композиції. Співвідношення форм за геометричною побудовою та фактурою. Контраст, нюанс, тотожність, раптовість. Масштабність. Пропорції.

Типи і види рослинності.

Паркова рослинність. Типи паркових насаджень: солітери, групи, масиви, алеї, живоплоти, боскети. Декоративні властивості і підбір асортименту.

Геопластика ландшафту.

Значення рельєфу у формуванні ландшафту. Геопластика. Терасування. Вертикальне планування. Формування паркових територій на основі складних, рівнинних та порушених форм рельєфу. Особливості зонування, побудови планувальної та об'ємно-просторової композиції ландшафтних об'єктів на різних типах рельєфу.

Вода і ландшафти.

Водойми у ландшафтній композиції. Класифікація. Використання динамічних і статичних властивостей води в формуванні ландшафтної композиції. Класифікація водних устроїв. Особливості формування рослинних композицій в зоні впливу водойм. Декоративні басейни та інші водні устрої.

Теоретичні основи проектування об'єктів ландшафтної архітектури.

Типологія і функціональна структура об'єктів ландшафтної архітектури. Відкриті і зв'язуючі простори у ландшафтному проектуванні. Архітектурно-ландшафтний аналіз території

та її ландшафтно-будівельна оцінка. Склад і зміст проектної документації. Передпроектний аналіз. Зміст робочого проекту. Генеральний план. Розбивочне креслення.

Список рекомендованих джерел

1. Архитектурная композиция садов и парков / Под общ. ред. А. П. Вергунова. М.: Стройиздат, 1980.
2. Астахова Е. В., Крупа Т. Н., Череватенко М. Г. Ландшафтный дизайн. Современные решения. Харьков, 2007. 320 с.
3. Боговая И.О., Фурсова Л.М. Ландшафтное искусство: Учебник для вузов. М.: Агропромиздат, 1988.
4. Бриджуотер А. Ландшафтный дизайн. Харьков, 2010. 110 с.
5. Вергунов А. П., Денисов М. Ф., Ожегов С. С. Ландшафтное проектирование: Учеб. пособие для вузов по спец. «Архитектура». М: Высш. школа, 1991.
6. Жирнов А. Д. Искусство паркостроения. Львів: Вища школа, 1977
7. Жирнов А. Д., Мельничук Я. В. Будівництво і експлуатація садово-паркових об'єктів. Львів, 1995. 42 с.
8. Залеская Л.С, Микулина Е. М. Ландшафтная архитектура. М.: Стройиздат, 1979.
9. Искусство архитектурно-ландшафтного дизайна / под общ. ред. Потаева Г. А. Ростов-на-Дону, 2008. 217 с.
10. Коваленко Ю. Н. Краткий справочник архитектора. К.: Будівельник, 1975.
11. Косаревский И. А. Композиция городского парка. К., Будівельник, 1971.
12. Кукушин В. С., Кружилин С. Н. Ландшафтная архитектура. Ростов-на-Дону, 2010. 350 с.
13. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: Підручн. Львів: Світ, 2005.
14. Неухоженко Н. А. Основы ландшафтного проектирования и ландшафтной архитектуры. СПб.: Нева, 2004
15. Рубцов Л. И. Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре. К.: Наукова думка, 1977.
16. Сокольская О. Б., Теодоронский В. С., Вергунов А. П. Ландшафтная архитектура: Специализированные объекты . М, 2007. 224 с.
17. Сычева А. В. Ландшафтная архитектура. М., 2007. 87 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Конкурсний бал вступника для здобуття ступеня магістра оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів (фахове випробування). Фахові вступні випробування відбуваються у формі тестів. За кожну правильну відповідь тестового завдання (10 завдань) вступнику нараховується 10 балів.

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника: 1 рівень (високий): 200-180 балів; 2 рівень (середній): 179-160 балів; 3 рівень (достатній): 159-140 балів; 4 рівень (низький): 139-100 балів;

1 рівень (високий): 200–180 балів виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання (тестові завдання), продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв'язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання (тестові завдання) розв'язані (виконані) правильно, без помилок.

2 рівень (середній): 179-160 балів виставляється за умови достатньо повного виконання завдань (тестових завдань). Розв'язання завдань має бути правильним, логічно обґрунтованим, демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

3 рівень (достатній): 159-140 балів виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

4 рівень (низький): 100–139 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

Голова фахової атестаційної комісії

доц. Поручинський А.І.

Відповідальний секретар
приймальної комісії

доц. Слащук А.М.